

Ogólny opis zawodu

Reżyser to osoba odpowiedzialna za realizację określonego dzieła filmowego, teatralnego, programu telewizyjnego, audycji radiowej itd. Koordynuje on wszelkie działania związane z realizacją obrazu dźwiękowego i scenografii, nadzoruje grę aktorów i ruch sceniczny tak, aby w rezultacie powstała zgodna z jego koncepcją, spójna całość. Początkowo reżyser był związany wyłącznie z teatrem, jednak wraz z rozwojem nowoczesnych mediów (telewizji i radia) zawód reżysera zyskał nowe zadania i stał się bardziej znaczący we współczesnym świecie.

Przykładowe zadania podejmowane przez reżysera to:

- pomoc w poszukiwaniu sponsorów oraz pozyskiwaniu funduszy na realizację projektu,
- wybór scenariusza i wprowadzanie w nim koniecznych poprawek,
- dobór współpracowników: scenarzystów, operatorów kamery, współrealizatorów,
- współpraca z kierownikiem produkcji i nadzorowanie jego działań,
- wybór miejsca realizacji filmu (plener, studio),
- uczestniczenie w castingach do ról oraz ostateczny wybór aktorów,
- współtworzenie scenografii, udział w wyborze kostiumów,
- przygotowywanie zdjęć próbnych,
- zarządzanie ekipą filmową,
- podejmowanie najważniejszych decyzji dotyczących kierowania procesem
- tworzenia filmu czy sztuki oraz ostateczna akceptacja wersji produkcji,
- dbanie o zgodność produkcji z zamierzeniami i ustaleniami,
- dobranie odpowiedniej muzyki, określenie środków wyrazu, perspektywy
- "spojrzenia" kamer, rozwiązania technicznych i inscenizacyjnych,
- reprezentowanie ekipy zdjęciowej i całego projektu w mediach.

Miejsce pracy reżysera zmienia się w zależności od aktualnie podejmowanych przez niego działań. Zazwyczaj reżyser filmów czy seriali pracuje w studiu telewizyjnym, atelier lub teatrach w różnych częściach kraju w plenerze. Z kolei reżyser teatralny ma do dyspozycji stabilne miejsce pracy, gdykolwiek nie przygotowuje spektakli plenerowych, prowadzi próby w budynku teatru. Podobnie reżyser audycji radiowej pracuje głównie w studiu nagraniowym.

W związku z tym, że reżyser podejmuje ostateczne decyzje dotyczące danego projektu, powinien mieć szereg umiejętności związanych z pracą na planie i nie tylko. Są to między innymi: zdolność scenopisarstwa i dramaturgii, budowanie narracji filmowej, umiejętności operatorskie i montażowe, zdolność konstruowania przestrzeni w inscenizacji, analizy tekstu scenariusza itd. Reżyser powinien również potrafić zbudować postać filmową lub teatralną, a także umieć wykorzystać w odpowiedni sposób scenografię oraz dźwięk. Niezbędne jest opanowanie specyficznego słownictwa, które ułatwia porozumiewanie się z ekipą oraz usprawnia prowadzone prace. Przydatne są także umiejętności praktyczne z zakresu marketingu i zarządzania, a także prawa i ekonomii. Ponadto reżyser powinien na bieżąco śledzić rynek filmowy lub teatralny, gdyż pozwala mu to uaktualniać swoje wiadomości i rozwijać własny warsztat pracy.

Wynagrodzenie w tym zawodzie jest bardzo zróżnicowane i zależy od wielu czynników: stażu pracy i związku z nim do wiadczenia, rodzaju produkcji (kinowa, telewizyjna, teatralna), budżetu przedsięwzięcia itd. W związku z tym zarobki reżysera mogą się wahać od ok. 2 000 zł za krótki film (spot reklamowy, wideoklip) po 85 000 zł za kilkunastoodcinkowy serial lub film pełnometrażowy.

Wymagania psychofizyczne i predyspozycje

Najważniejsze cechy reżysera to wyobraźnia, wrażliwość artystyczna, twórczość, charyzma, umiejętność zarządzania grupą i skuteczna komunikacja, a także zdolności organizacyjne. Również ważna jest dobra pamięć, zdolność koncentracji i pracy w trudnych warunkach (presja czasu, stres, złe warunki atmosferyczne). Reżyser powinien również mieć zdolności techniczne, pozwalające mu obsługiwać szereg urządzeń (np. kamera, aparat fotograficzny, sprzęt oświetleniowy i nagłaśniający). Wymagana jest umiejętność szybkiego podejmowania decyzji, cierpliwość, dokładność, niezależność i samodzielność, a także otwartość na sugestie innych ludzi i znajomość branży, w której podejmuje się pracę. Istotne są uzdolnienia językowo-literackie, pozwalające na swobodne posługiwanie się językiem polskim w mowie i piśmie.

Zainteresowania

Osoba myśląca o pracy w charakterze reżysera powinna mieć szerokie zainteresowania artystyczne, obejmujące kinematografię, teatrologię, fotografię oraz umiejętność związania z montażem i innymi czynnościami koniecznymi do stworzenia produkcji filmowej czy teatralnej. Poza tym, reżyser interesuje się również zagadnieniami z zakresu zarządzania ludźmi (skuteczna komunikacja, negocjacje), marketingu, ekonomii oraz nowinkami technicznymi na rynku filmowym. Oprócz tego ważna jest znajomość literatury polskiej i zagranicznej, a także innych utworów filmowych, teatralnych i innych (ogólnie pojęta kultura i sztuka).

Przeciwwskazania zdrowotne

Zawód ten nie stawia żadnych specyficznych wymagań zdrowotnych. Zaleca się jednak, by reżyser cieszył się ogólnie dobrą kondycją fizyczną i dobrze radził sobie w sytuacjach stresowych.

Wymagane kwalifikacje i ścieżka kształcenia

Aby zostać reżyserem, trzeba nabyć wiele umiejętności związanych z pracą na planie filmowym, teatrze, radiu czy reklamie. Dlatego też niezbędne jest ukończenie studiów wyższych (licencjackich lub magisterskich) na kierunku reżyseria. Można również ukończyć inny kierunek artystyczny, a swoją wiedzę teoretyczną i praktyczną uzupełnić na dodatkowych studiach lub specjalistycznych kursach. Zazwyczaj kariera reżyserska zaczyna się od podjęcia pracy w charakterze asystenta lub drugiego reżysera. Inną ścieżką kariery prowadzi poprzez samodzielne tworzenie filmów, reklam, sztuk teatralnych i stopniowe zdobywanie renomy na danym rynku.

Przykładowe miejsca pracy:

RMF FM (reżyser radiowy), Teatr Grecki Katharsis, Flowmotion (produkcja filmowa), Telewizja Polska S.A., Studio AGART (produkcja filmowa), TV Project (produkcja filmowa), Black Media, Fly Film.

Dodatkowe informacje:

- Wydział Radi i Telewizji Uniwersytetu Łódzkiego: <http://www.writv.us.edu.pl/>
- Stowarzyszenie Filmowców Polskich: <http://www.sfp.org.pl/>
- Stowarzyszenie Teatralne Legion: <http://www.rodaknet.com/LEGION/index.htm>
- Stowarzyszenie TAT- Towarzystwo Autorów Teatralnych: <http://www.tat.pl/>
- Forum Reżyserów: <http://www.forumrezyserow.jun.pl/>
- Forum Filmowe: <http://www.forum.filmowo.net/>